

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Sestdien, 1970. g. 25. jūlijā

LATVIJA

Nelaikā beidzies zinātnieka mūžs

PROFESORU KĀRLI IEIEJU PIEMINOT

Vienai rūgtai ziņai, kas vēstīja, ka prof. Kārlis Ieleja Minchenē smagi saslimis, it drīzsekojusi otra, ka viņa vairs nav. Pašā pļaujas karstumā izkaps izslīdējusi no pļāvēja rokām...

60-tie mūža gadi daudziem zinātniekiem vainagojušies ar izciliem sasniegumiem: radusies plaša un dziļa attiecīgās disciplīnas pārredzēšana, pārbaudītas un izkopusās darba metodes, sakrājies bagātīgs fakts, novērojumu un paša atziņu materiāls, skaidri un droši kontūrēti arī veicamā izpļānojumā.

To pilnībā varēja teikt arī par Kārli Ieleju — arī viņš, tikko kā labi mūža 60 gadu sliekšni pārkāpis, bija sasniedzis to zinātnieka darba pakāpi, kad savā nozarē spēj justies jau suverēns un var cerēt, ka netālā nākotnē varēs laist klajā vienu prāvāku pētījumu pēc otra. Pēckara gados strādājis Amerikā, viņš bija ieradies Eiropā, lai ar klāt pievāktiem materiāliem papildinātu savus visumā jau tālu gatavos pētījumus. Ar sirdi un dvēseli mīlot mūsu tēvzemi, viņš bija iecerējis aizpildīt kādu prāvu robu mūsu kultūras un tehnikas vēsturē; nododot atklātībai iespīestus plašus darbus par ūdens un vēja spēka izmantošanu Latvijā, sniedzot, arī atskatus tanīs laikos, kad pirmās vējenes tikai vēl sāka vicināt savus spārnus mūsu zemes pakalnos.

Inženieris pēc profesijas, Kārlis Ieleja reizē bija apdāvināts ar lielu spēju rosi interesēties par simtplākšņainās dzīves citiem aspektiem. Reizē ar šādu garīgu plašumu un interešu daudzpusību viņam bija spēja arī veikli un izteiksmīgi, daudzkārt pat gleznaini izsacīties rakstos. To viņam publicēts ļoti daudz; gribētos cerēt, ka kādreiz nākotnē kāds kompetents tehniskās literatūras pazinējs sniegs pilnīgu to pārskatu. No K. Ielejas plašākajiem darbiem var minēt pētījumu ūdens apgāde lauku saimniecībā, Tehnikas meistardarbi (1.—2., 1939. g.), tāpat pētījumu par Daugavas izbūvi (1940. g.) un Lielupes ūdens ceļa izbūvi (1944. g.). Tie visi savā laikā tikuši godalgoti. Turpmākā cītīgā darbā K. Ieleja strādāja gar pētījumiem par Latvijas ostu izbūvi un

paisuma izmantošanas vēsturi. Līdz šo darbu, tāpat kā līdz augstāk pieminēto grāmatu drīzai nobeigšanai, autors pašreiz arī bija jau ticis.

Ar K. Ielejas nāvi latviešu zinātnē radies ļoti liels zaudējums, un neviļus uzmācas jautājums, vai nebūtu atrodama kāda iespēja minētos, jau augstā pakāpē gatavos darbus tomēr publicēt. Varbūt tas būtu iespējams kādai akadēmiski izglītotu tehnikas speciālistu kopai, event. ar viena vai otra fonda materiālu palīdzību. Vēl taču tikai 1968. g. K. Ieleja tika ievēlēts par Latviešu inženieru apvienības ārzemēs prezidija priekšsēža pirmo vietnieku. Varbūt šos darbus tad nu pakāpeniski, pa daļām, varētu publicēt arī Tehnikas Apskats, šis žurnāls, kuŗa izdošanā un rediģēšanā K. Ieleja, jau agrāk ieguvis plašu redaktora pieredzi (skolas un akadēmiskie žurnāli, Vācijas laikmeta Sauksme), pats ilgus gadus ieguldījis tik daudz darba.

Gluži nepieciešams būtu izdot atsevišķā izdevumā visus grāmatā Latviešu zinātne trimdā savāktos materiālus. Tie tiešām būtu dižs piemineklis mūsu gadsimta latviešu intelektuāļu darbībai ārpus dzimtenes.

Kārlis Ieleja dzimis Ogres pagastā, 1909. g. 7. martā, mācījies Rīgas tehnikumā, studējis Latvijas Universitātē, tad Minchenē (tur iegūts būvinženiera grāds), Karlsrūes tehnikajā augstskolā (doktorands) un Kalifornijas universitātē (M. S.). Vēlāk ārkārtas profesors Ohio Ziemeļu universitātē. Bijis ALAs Kultūras Fonda valdes loceklis tehnikajās un dabas zinātnēs, ALAs Zinātņu sekcijas vadītājs, Humānītāro zinātņu asociācijas valdes loceklis un daudzos citos sabiedriskos amatos. Miris Minchenē, slimnīcā, 1970. g. 27. jūnijā. Tāpat kā viņa pašpagastnieci un tuvo paziņu Zinaīdu Lazdu viņu pieveica leuhaimija (asins vēzis).

Latviešu zinātnes vēsturē Kārļa Ielejas vārds paliek uz visiem laikiem, taču lielā darba vīra un sirsnīgā, jaukā cilvēka pāragro aiziešanu var pieminēt tikai ar dziļu, dziļu nožēlu.

Kārlis Draviņš

Pirmās divas nedēļas nodzīvotas

LATVĪSKA SVĒTDIENAS PĒCPUSDIENA SK

Latviešu palīdzības komitejas vasaras kolonija savas durvis bērniem atvēra 21. jūnijā un jau Līgo vakarā kolonijas saime līdz ar Stokholmas latviešiem līgoja skaistajā ezermalā.

Ieejot Skrubas pagalmā, bērnu vecākus un viesus sagaidīja plīvojošs Latvijas karogs un uzraksts — Latviešu bērnu kolonija.

Arī visas telpas greznotas bērnu zīmējumiem un tautasdziesmu tekstiem. Vesela siena hallē noklāta ar dažādu koku lapām un augiem un to latviski nosaukumiem. Vēlāk bērniem būs jāpasaka katras lapas un auga nosaukums, kad latviskie uzraksti tiks noņemti.

Skruba atkal ieguvusi latvisku seju.

Mūsu bērniem maz izdevības dzīvot latviskā vidē, kur vienmēr būtu redzami latviešu rakstnieku teicieni un dzejoļi, Latvijas karte un karogs. (Arī Stokholmas latviešu skolas trūkums ir, ka mācības notiek zviedru skolas telpās. Bērni neizjūt atšķirību starp zviedru un latviešu skolu, atskaitot latviešu valodu.)

Pirmās divas nedēļas jau nodzīvotas un klāt pirmā vecāku apmeklējuma diena, kuŗai, vadoties no tradīcijām, bērni sagatavojuši program-

mu. Visi priekšskatu lentē, kas nodarbošanās ne tikai ar skolotājiem un p

Programmu ieviešanu skolotāja P. Purmaļa dot vairākas tautasdziesmas stāsta Kriksis — Kaķis Lūris uzraiti un labā latvieš vingrotavā bērni nodarbošanās un tikko ie

Stāsti manim, Dauge

Beigās visa kolonija ar viesiem un vecākiem Sarīkotajā sacensībā dziedāšana — Līgodam dalījās visa kolonija bērnu pašu atzinumā Sarmas Draviņas un stes (abām vienāds Dainas Šleieres un darbi, kuŗi līdz ar greznoja halles sienu Kolonijas darbības kums un cerēsīm, k noritēs spraigi, raiti garā.

Pirmās divas nedēļas vadīja Erna Gūtr vadīs Mirdza Vesten darbības beigu posmā denas rokās.

Brāļu tautas panākumi

LIETUVIEŠU KAPEĻA SV. PĒTERA BAZILIKĀ

Lietuviešiem ir sava kapella Romā, Sv. Pēterā bazilikā iesvētīta 6. jūlijā bazilikas virspriesteris kardinālis P. Ma Pauls VI 7. jūlijā iesvētīja Viņas Dievmātes gleznu, kas grāfu kapellu, kur celebrēja arī misu, kas bija pieslēgta Valfonam. 8. jūlijā bija pieņemšana, kur runāja Lietuvas sūtnis un kardinālis A. Samorē.

Tagad pasaules slavenākajā svētnīcā — Romas Sv. Pēterā bazilikā — atrodas izcils piemineklis, kas liecinās uz paaudžu paaudzēm par Lietuvu un tās vēsturi. Katru gadu šo svētnīcu apmeklē miljoni ticīgo un neticīgo no visas pasaules un kriptā jeb pazemes svētnīcā, svētā Pēterā kapa tuvumā tie varēs apbrīnot jauniesvētīto lietuviešu kapellu un Viņas Dievmātes gleznu, kuŗas priekšā nevien lietuvieši, bet arī citu tautu piederīgie ir lūguši glābiņu pret austrumu ordu iebrukumiem.

izcēla savā runā Lietuvas vēstures svarīgā Lietuviešu ģimnazijā ((Vācijā) deju grupa zās Tamošaitienes vairākas tautiskās dāmas no visām pasaules zemēm, Vatikāna darbs sabiedrība un citi vīri krāšņos lietuviešu tautas un viņu folkloru — dāmas.

Lietuviešu kapellā nozīmī. kā arī iesvētes